

img1

LIETUVOS AUKŠČIAUSIASIS TEISMAS

NUTARTIS

LIETUVOS RESPUBLIKOS VARDU

2020 m. gruodžio 23 d.
Vilnius

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, susidedanti iš teisėjų Danguolės Bublienės, Virgilijaus Grabinsko (kolegijos pirmininkas ir pranešėjas) ir Algirdo Taminsko,

teismo posėdyje kasacine rašytinio proceso tvarka išnaginėjo civilinę bylą pagal trečiųjų asmenų I. D. ir M. D. kasacinį skundą dėl Vilniaus apygardos teismo 2020 m. balandžio 2 d. nutarties peržiūrėjimo civilinėje byloje pagal ieškovės E. I. prašymą išduoti vykdomąjį raštą dėl teismo patvirtintos taikos sutarties civilinėje byloje pagal ieškovės E. I. ieškinį atsakovui J. B. dėl įpareigojimo atlikti veiksmus, tretieji asmenys I. D., M. D., M. B., R. B..

Teisėjų kolegija

nustatė:

I. Ginčo esmė

1. Kasacinėje byloje sprendžiama dėl materialiosios teisės normų, reglamentuojančių netesybų mažinimą, ir proceso teisės normų, reglamentuojančių vykdomojo rašto išdavimą dėl teismo nutartimi patvirtintos taikos sutarties vykdymo, aiškinimo ir taikymo.
2. Ieškovė prašė teismo išduoti vykdomąjį raštą dėl delspinigių pagal teismo patvirtintą taikos sutartį išieškojimo iš trečiųjų asmenų I. D. ir M. D..
3. Ieškovė nurodė, kad Vilniaus miesto apylinkės teismas 2018 m. balandžio 10 d. nutartimi patvirtino šalių sudarytą taikos sutartį, pagal kurią, ieškovei sumokėjus 5500 Eur, tretieji asmenys I. D. ir M. D. iki 2018 m. liepos 31 d. turėjo ieškovei perduoti įrengtą 39 kv. m ploto automobilių stovėjimo aikštelę. Ieškovė laiku įvykdė savo įsipareigojimus, tačiau, tretiesiems asmenims nevykdant įsipareigojimo, Vilniaus miesto apylinkės teismas 2018 m. spalio 2 d. nutartimi išdavė vykdomąjį raštą. Tretiesiems asmenims toliau geranoriškai nevykdant įsipareigojimo, ieškovė 2019 m. sausio 21 d. buvo priversta kreiptis į antstolį. Tik 2019 m. vasario 15 d. perdavimo–priėmimo aktu tretieji asmenys I. D. ir M. D. (kartu su bendraturčiais R. B. ir M. B.) perleido ieškovei dalį žemės sklypo su automobilių stovėjimo aikšte. Tretieji asmenys įsipareigojimą įvykdė pradėję 198 dienas (skaičiuojant nuo 2018 m. rugpjūčio 1 d. iki 2019 m. vasario 15 d.), todėl pagal Vilniaus miesto apylinkės teismo 2018 m. balandžio 10 d. nutartimi patvirtintos taikos sutarties 19 punktą privalo nuo 5500 Eur sumos sumokėti 0,5 proc. dydžio delspinigius už kiekvieną pradelstą dieną.

II. Pirmosios ir apeliacinės instancijos teismų procesinių sprendimų esmė

4. Vilniaus miesto apylinkės teismas 2020 m. vasario 7 d. nutartimi netenkino ieškovės prašymo dėl vykdomojo rašto išdavimo; paskirstė bylinėjimosi išlaidų atlyginimą.
5. Teismas nustatė, kad Vilniaus miesto apylinkės teismo 2018 m. balandžio 10 d. nutartimi patvirtintos taikos sutarties 17 punktu šalys susitarė, jog, tretiesiems asmenims I. D. ir M. D. žemės sklype įrengus aikštelę, padengtą trinkelėmis, ir ieškovei sumokėjus paskutinę įmoką už perleidžiamą žemės sklypo dalį, turi būti surašomas aikštelės perdavimo–priėmimo bei atsiskaitymo už perleidžiamą žemės sklypo dalį aktas, kuris yra pagrindas pasikeitusias žemės sklypo bendraturčių (šios sutarties dalyvių) nuosavybės dalis kaip žemės sklypo (unikalus Nr. (duomenys neskelbtini)), esančio (duomenys neskelbtini), bendrąją dalinę nuosavybę įregistruoti VĮ Registrų centre. Pagal taikos sutarties 18 punktą, tretiesiems asmenims I. D. ir M. D. nesilaikant sutarties 11 punkte nustatyto termino automobilių stovėjimo aikštei įrengti (iki 2018 m. liepos 31 d.), aikštelės įrengimo darbus jų sąskaita turi teisę atlikti pati ieškovė įstatymų nustatyta tvarka; taikos sutarties 19 punktu šalys susitarė, kad, delsiant vykdyti savo įsipareigojimus, skaičiuojami 0,5 proc. dydžio delspinigiai už kiekvieną pradelstą dieną nuo visos 5500 Eur sumos.
6. Remdamasis bylos duomenimis, teismas nustatė, kad tretieji asmenys I. D. ir M. D. 2018 m. liepos 16 d. perdavimo–priėmimo aktu perdavė ieškovei 39 kv. m ploto automobilių stovėjimo aikštelę, padengtą trinkelėmis, o ieškovė priėmė ją savo nuosavybėn ir įsipareigojo ši faktą užregistruoti VĮ Registrų centre. Remdamasis tuo, teismas padarė išvadą, kad tretieji asmenys I. D. ir M. D. teismo patvirtintos taikos sutarties 11 punktą įvykdė laiku ir tinkamai. Dėl to tretiesiems asmenims nėra pagrindo skaičiuoti delspinigių.
7. Vilniaus apygardos teismas, išnaginėjęs bylą pagal ieškovės atskirąjį skundą, 2020 m. balandžio 2 d. nutartimi panaikino Vilniaus miesto apylinkės teismo 2020 m. vasario 7 d. nutartį ir klausimą išsprendė iš esmės – ieškovės prašymą tenkino, t. y. nutarė išduoti ieškovei vykdomąjį raštą pagal Vilniaus miesto apylinkės teismo 2018 m. balandžio 10 d. nutartimi patvirtintą taikos sutartį dėl delspinigių išieškojimo iš trečiųjų asmenų I. D. ir M. D. ieškovės naudai, skaičiuojant pradelstus delspinigius už 180 dienų (nuo 2018 m. rugpjūčio 1 d.), už kiekvieną pradelstą įsipareigojimo dieną skaičiuojant 0,5 proc. dydžio delspinigius nuo 5500 Eur sumos.

8. Apeliacinės instancijos teismas nesutiko su pirmosios instancijos teismo padaryta išvada, kad šalių taikos sutartis buvo tinkamai įvykdyta. Taikos sutartyje nustatyta ne tik trečiųjų asmenų pareiga žemės sklype įrengti aikštelę, bet, tretiesiems asmenims I. D. ir M. D. įrengus aikštelę, padengtą trinkelėmis, ir ieškovei sumokėjus paskutinę įmoką už perleidžiamą žemės sklypo dalį, nustatyta sutarties šalių pareiga surašyti aikštelės perdavimo–priėmimo ir atsiskaitymo už perleidžiamą žemės sklypo dalį aktą, kuris yra pagrindas įregistruoti pasikeitusias žemės sklypo bendraturčių nuosavybės dalis kaip žemės sklypo bendrąją dalinę nuosavybę. Nors ieškovė 2018 m. liepos 30 d. elektroniniu laišku kreipėsi į trečiuosius asmenis su prašymu pasirašyti 2018 m. liepos 31 d. perdavimo–priėmimo aktą, tačiau trečiasis asmuo I. D. 2018 m. rugpjūčio 1 d. atsakė, kad kreipsis į teismą dėl klaidos ištaisymo taikos sutartyje, o apie perdavimo–priėmimo aktą neužsiminė. Taigi, tretieji asmenys nesiekė geranoriškai vykdyti taikos sutarties sąlygų ir nesutiko pasirašyti perdavimo–priėmimo akto. Šalys tik 2019 m. vasario 15 d. pasirašė perdavimo–priėmimo aktą, kuris laikytinas tinkamu visų šalių taikos sutartimi prisiimtų pareigų įvykdymu.
9. Teismas, įvertinęs taikos sutarties sąlygas, padarė išvadą, kad ieškovės tikslas buvo už sumokėtą pinigų sumą įgyti aikštelę savo nuosavybėn; jei proceso šalys būtų iki 2018 m. liepos 31 d. neįvykdžiusios įsipareigojimo padengti aikštelę trinkelėmis, ieškovė galėjo ją įrengti ir savo lėšomis Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso (toliau – ir [CPK](#)) 771 straipsnio nustatyta tvarka. Dėl to teismas vertino kaip nepagrįstus trečiųjų asmenų argumentus, kad taikos sutartis laikoma įvykdyta, tretiesiems asmenims atlikus su aikšte susijusius darbus, o perdavimo–priėmimo aktui pasirašyti terminas nebuvo nustatytas.
10. Teismo vertinimu, taikos sutarties 19 punkte delspinigiai nustatyti už bet kokių sutarties 1, 11, 15, 17 punktų netinkamą vykdymą, įskaitant ir įsipareigojimą iki 2018 m. liepos 31 d. pasirašyti priėmimo–perdavimo aktą. Remdamasis Lietuvos Respublikos civilinio kodekso (toliau – [CK](#)) 1.125 straipsnio 5 dalies 1 punktu teismas nusprendė, kad ieškovei išduotinas vykdomasis dokumentas dėl delspinigių išieškojimo iš trečiųjų asmenų, skaičiuojant delspinigius už 180 dienų, o ne už 198 dienas, kaip prašė ieškovė.

III. Kasacinio skundo ir atsiliepimų į jį teisiniai argumentai

11. Kasaciniu skundu tretieji asmenys I. D. ir M. D. prašo panaikinti Vilniaus apygardos teismo 2020 m. balandžio 2 d. nutartį ir palikti galioti Vilniaus miesto apylinkės teismo 2020 m. vasario 7 d. nutartį; priteisti bylinėjimosi išlaidų atlyginimą. Kasacinis skundas grindžiamas šiais argumentais:
- 11.1. Apeliacinės instancijos teismas, nusprendęs ieškovei išduoti vykdomąjį raštą, netinkamai įvertino bylos įrodymus, formaliai taikė [CPK 646 straipsnio](#) 3 dalį, pažeidė [CK 1.5](#) straipsnyje įtvirtintus principus.
- 11.1.1. Faktas, kad tretieji asmenys kreipėsi į teismą dėl rašymo apsirikimo ištaisymo taikos sutartyje, teismo turėjo būti vertinamas kaip pagrindas neskaičiuoti netesybų. Po taikos sutarties patvirtinimo tarp šalių kilo ginčas dėl automobilių stovėjimo aikštelės ploto, nes nurodytas plane plotas skyrėsi nuo nurodyto taikos sutartyje. Ploto aritmetinė klaida buvo palanki ieškovei, todėl jai buvo naudinga kaip įmanoma greičiau pasirašyti perdavimo–priėmimo aktą. Tretieji asmenys siekė suderinti planą, šis galiausiai buvo pasirašytas tik 2019 m. vasario 6 d.
- 11.1.2. Teismo išvada, kad nenustatytos objektyvios priežastys, sukludžiusios tretiesiems asmenims pasirašyti 2018 m. liepos 31 d. priėmimo–perdavimo aktą ir kad tretieji asmenys nesiekė geranoriškai vykdyti taikos sutarties, yra neteisinga. Tarp vykdytinų taikos sutarties sąlygų buvo ne tik perdavimo–priėmimo akto pasirašymas, bet ir pačios automobilių stovėjimo aikštelės įrengimas. Tretieji asmenys įrengė aikštelę iki 2018 m. liepos 31 d., o plano derinimas tarp ginčo šalių vyko iki 2019 m. vasario 6 d.
- 11.1.3. Ieškovė neprašė išduoti vykdomojo rašto dėl taikos sutarties sąlygos pasirašyti perdavimo–priėmimo aktą.
- 11.1.4. Ieškovė neįrodinėjo, kad patyrė neigiamas turtines pasekmes dėl vėliau pateiktų VĮ Registrų centrai registruoti dokumentų. Teisinė nekilnojamojo daikto registracija nėra nuosavybės teisės įgyjimas, o tik pastarosios išviešinimas.
- 11.1.5. Ieškovės reikalaujama delspinigių suma (4950 Eur) beveik lygi sumai (5500 Eur), kurią ieškovė sumokėjo tretiesiems asmenims už žemės sklypo dalį ir automobilių stovėjimo aikštelės įrengimą. Tokia situacija reiškia, kad tretieji asmenys beveik nemokamai ieškovei perleido žemės sklypo dalį ir įrengė aikštelę, taip pat patyrė priverstinio vykdymo išlaidų.
12. Ieškovė atsiliepimu į kasacinį skundą prašo jį atmesti. Atsiliepime nurodomi šie argumentai:
- 12.1. Pirmosios instancijos teismas priėmė nemotyvuotą nutartį, neanalizavo bylos įrodymų visumos, nepasisakė dėl ieškovės argumentų, formaliai rėmėsi tik trečiųjų asmenų pateiktu neegzistuojančiu, apgaulingu 2018 m. liepos 16 d. perdavimo–priėmimo aktu. Apeliacinės instancijos teismas teisingai nustatė, kad tretieji asmenys tinkamai ir laiku nevykdė esminės taikos sutarties prievolės, t. y. iki 2018 m. liepos 31 d. nepasirašė perdavimo–priėmimo akto.
- 12.2. Tretieji asmenys, teigdami, kad po taikos sutarties patvirtinimo tarp šalių buvo nesutarimas dėl įrengiamos (perduodamos) automobilių stovėjimo aikštelės ploto, kad po taikos sutarties patvirtinimo šalys derino aikštelės planą, remiasi naujomis aplinkybėmis, kurios nebuvo nagrinėtos nei pirmosios, nei apeliacinės instancijos teismuose. Be to, tokie argumentai nepagrįsti jokiais faktiniais duomenimis.
- 12.3. Tretieji asmenys kasaciniame skunde nurodo prieštarigus argumentus, nes teigia, kad buvo pasirašę du perdavimo–priėmimo aktus, t. y. ir 2018 m. liepos 31 d. perdavimo–priėmimo aktą, nors iki tol procesiniuose dokumentuose laikėsi pozicijos, jog pasirašė tik 2018 m. liepos 16 d. perdavimo–priėmimo aktą. Tiek 2018 m. liepos 16 d., tiek 2018 m. liepos 31 d. perdavimo–priėmimo aktų pasirašymas buvo inicijuotas ieškovės siekiant prievolės įvykdymo laiku. Ieškovė pasirašė šiuos aktus ir pateikė pasirašyti tretiesiems asmenims, tačiau šie jų nepasirašė, šie perdavimo–priėmimo aktai iki 2019 m. rugpjūčio 30 d. nebuvo panaudoti jokiuose civiliniuose procesuose.
- 12.4. Tretieji asmenys nesiekė geranoriškai vykdyti taikos sutarties, nes perduodamo sklypo planą sudarė ir 2019 m. vasario 15 d. perdavimo–priėmimo aktą pasirašė, kai ieškovė 2019 m. sausio 21 d. pateikė prašymą antstoliui.
- 12.5. Ieškovei nebuvo teisinio pagrindo įrodyti neigiamas turtines pasekmes, nes, pagal teismų praktiką, šalių sutartini sulgytos netesybos laikomos iš anksto nustatytais būsimais nuostoliais, kurių nereikia įrodinėti. Be to, dėl delspinigių dydžio šalys susitarė taikos sutartimi, kurią rengė trečiųjų asmenų atstovė advokatė.
- 12.6. Apeliacinės instancijos nepažeidė [CK 1.5 straipsnio](#) normos. Šiuo atveju pačių trečiųjų asmenų veiksmai viso laikotarpio po taikos sutarties patvirtinimo metu nebuvo sąžiningi, teisingi ir protingi.
13. Atsakovas, tretieji asmenys R. B. ir M. B. pateikė pareiškimus dėl prisidėjimo prie kasacinio skundo.

konstatuoja:

IV. Kasacinio teismo argumentai ir išaiškinimai

Dėl teismo patvirtintos taikos sutarties teisinės galios bei vykdomojo rašto išdavimo, kai nevykdoma teismo patvirtinta taikos sutartis

14. Taikos sutartis yra šalių susitarimas, kuriuo jos tarpusavio nuolaidomis išsprendžia kilusį teisminį ginčą, užkerta kelią kilti teisminiam ginčui ateityje, išsprendžia teismo sprendimo įvykdymo klausimą arba kitus ginčytinus klausimus ([CK 6.983 straipsnio](#) 1 dalis). Šalys bet kurioje proceso stadijoje gali baigti bylą taikos sutartimi ([CPK 42 straipsnio](#) 1 dalis, 140 straipsnio 3 dalis).
15. Taikos sutarties šalys, kaip ir kitų sutarčių šalys, turi teisę nustatyti sutartyje pagrindines ir papildomas prievoles, t. y. pagrindinių sutarties prievolių įvykdymo užtikrinimo būdą, tarp jų ir netesybas, kuriomis užtikrinamas sąžiningos šalies praradimų kompensavimas tuo atveju, kai kita šalis vengia vykdyti ar netinkamai vykdo taikos sutarties pagrindines prievoles (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2010 m. spalio 4 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-372/2010](#)).
16. Šalims ginčą išsprendus taikiai, tarpusavio nuolaidų būdu sudarius taikos sutartį bei teismui šią patvirtinus, sutartis įgyja *res judicata* (galutinis teismo sprendimas) galią ([CK 6.985 straipsnis](#)), tampa priverstinai vykdytinu dokumentu ir vykdoma [CPK](#) nustatyta tvarka ([CPK 584 straipsnio](#) 1 dalies 4 punktas) pagal tokias formuluotes ir tik tokia apimtimi, kuri yra nurodyta teismo procesiniame sprendime dėl jos patvirtinimo. Taikos sutarties šaliai nevykdant sutartimi nustatytos prievolės, suinteresuotos šalies (kreditoriaus) prašymu pagal teismo sprendimą (nutarties), kuriuo patvirtinta taikos sutartis, rezoliucinę dalį išduodamas vykdomasis raštas ir jis vykdomas [CPK](#) nustatyta tvarka (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. spalio 15 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-261-611/2020](#), 17 punktas).
17. Teismas, sprenddamas vykdomojo rašto išdavimo klausimą, gali pakeisti šalių taikos sutartyje nustatytų sąlygų įvykdymo tvarką nekeisdamas šalių susitarimo esmės ([CPK 646 straipsnio](#) 3 dalis). Kasacinis teismas yra išaiškinęs, kad sprendimo įvykdymo tvarkos pakeitimu galima išspręsti procesinius šio sprendimo įvykdymo klausimus, tačiau ne įsiteisėjusią teismo nutartimi patvirtintą taikos sutarties sąlygas. Vykdomajame rašte negali būti įrašomas kitoks šalių susitarimo turinys, nei tas, kuris nurodytas taikos sutartį patvirtinančioje teismo nutartyje. Pagal [CPK 648 straipsnio](#) 1 dalies 4 punktą vykdomajame rašte turi būti pažodžiui nurodyta su išieškojimu susijusi rezoliucinė sprendimo dalis (žr. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. spalio 16 d. nutartį civilinėje byloje [Nr. e3K-3-528-706/2015](#)).
18. Nagrinėjamu atveju bylos šalys sudarė taikos sutartį, kuri patvirtinta Vilniaus miesto apylinkės teismo 2018 m. balandžio 10 d. nutartimi. Šia sutartimi šalys susitarė, kad tretieji asmenys perduos ieškovei nuosavybės teisę į dalį žemės sklypo bei šioje dalyje įrengs automobilių stovėjimo aikštelę; tretieji asmenys I. D. ir M. D. įsipareigojo automobilių stovėjimo aikštelę įrengti iki 2018 m. liepos 31 d.; ieškovė už žemės sklypo dalį ir aikštelės įrengimą įsipareigojo nustatytais terminais daliniais sumokėti į trečiojo asmens I. D. banko sąskaitą iš viso 5500 Eur, paskutinę įmoką įsipareigojo sumokėti automobilių stovėjimo aikštelės perdavimo–priėmimo akto pasirašymo dieną, bet ne vėliau kaip iki 2018 m. liepos 31 d.; tretiesiems asmenims įrengus automobilių stovėjimo aikštelę ir ieškovei sumokėjus paskutinę įmoką už perleidžiamą žemės sklypo dalį, šalys susitarė pasirašyti automobilių stovėjimo aikštelės perdavimo–priėmimo ir atsiskaitymo už žemės sklypo dalį aktą, kuris yra pagrindas įregistruoti pasikeitusias žemės sklypo bendraturčių (šios sutarties dalyvių) nuosavybės dalis; tretiesiems asmenims nesilaikant taikos sutarties 11 punkte nustatyto termino automobilių stovėjimo aikštelei įrengti, aikštelės įrengimo darbus jų sąskaita turi teisę atlikti pati ieškovė įstatymų nustatyta tvarka (taikos sutarties 1, 11, 15, 17, 18 punktai).
19. Teismo patvirtintos taikos sutarties įsipareigojimų tinkamai nevykdant, šalys taikos sutarties 19 punktu susitarė, kad ieškovė už kiekvieną pradelstą mokėjimo dieną nuo nesumokėtos sumos, o tretieji asmenys I. D., M. D. už kiekvieną pradelstą savo įsipareigojimų įvykdymo dieną nuo 5500 Eur sumos moka 0,5 proc. dydžio delspinigius.
20. Tretieji asmenys kasaciniame skunde teigia, kad apeliacinės instancijos teismas, netinkamai įvertinęs bylos įrodymus, pažeisdamas [CPK 646 straipsnio](#) 3 dalies nuostatą, nepagrįstai nusprendė, jog yra pagrindas ieškovei išduoti vykdomąjį raštą dėl delspinigių pagal teismo patvirtintą taikos sutartį. Šį argumentą, be kita ko, tretieji asmenys grindžia tuo, kad jie siekė geranoriškai įvykdyti taikos sutarties įsipareigojimus, tinkamai ir laiku įrengė automobilių stovėjimo aikštelę, tačiau, kilus ginčui dėl žemės sklype esančios automobilių stovėjimo aikštelės ploto, užsitęsė plano pasirašymo klausimas.
21. Pirmosios instancijos teismas nustatė, kad bylos šalys tinkamai įvykdė taikos sutarties įsipareigojimus, nes 2018 m. liepos 16 d. perdavimo–priėmimo aktu tretieji asmenys perdavė ieškovei žemės sklypo dalyje įrengtą (padengtą trinkelėmis) automobilių stovėjimo aikštelę. Apeliacinės instancijos teismas konstatavo, kad tokia pirmosios instancijos teismo išvada prieštarauja bylos įrodymams. Byloje nustatyta, kad tretiesiems asmenims neperleidžiant automobilių stovėjimo aikštelės, ieškovė kreipėsi į teismą dėl vykdomojo rašto išdavimo. Tretieji asmenys taip pat kreipėsi į teismą, prašydami įtaisyti rašymo apsirikiną teismo patvirtintoje taikos sutartyje, nurodant, kad žemės sklypo dalis yra ne 39 kv. m, o 26,1 kv. m ploto. Vilniaus miesto apylinkės teismas, išnagrinęs šalių prašymus, 2018 m. spalio 2 d. nutartimi nutarė išduoti ieškovei vykdomąjį raštą pagal taikos sutarties 1 punktą, o trečiųjų asmenų prašymo dėl rašymo apsirikinimo įtaisyimo netenkino. Remdamasis nurodytomis aplinkybėmis, apeliacinės instancijos teismas nustatė, jog šalys perdavimo–priėmimo aktą pagal taikos sutartį turėjo pasirašyti iki 2018 m. liepos 31 d., tačiau pasirašė tik 2019 m. vasario 15 d.
22. Atsižvelgdama į tai, kad tarp vykdytinų taikos sutarties sąlygų buvo ne tik automobilių stovėjimo aikštelės įrengimas, bet ir perdavimo–priėmimo akto pasirašymas, teisėjų kolegija pažymi, jog pagal [CK 4.49 straipsnio](#) 1 dalį daikto (turto) įgijėjas nuosavybės teisę į daiktus (turtą) įgyja nuo jų perdavimo įgijėjui momento, jeigu įstatymai ar sutartis nenustato ko kito. [CK 4.49 straipsnio](#) 3 dalis tiesiogiai nurodo, kad sutartyje gali būti nustatyta, jog nuosavybės teisė pereina įgijėjui tik po to, kai jis įvykdytą tam tikrą sutartyje nustatytą sąlygą. Taip pat pabrėžtina, kad pareiga perduoti daiktą (turtą) apima ne tik veiksmus, kurie reikalingi daiktui faktiškai perduoti, bet ir daikto valdymo perdavimą įgijėjui, įgijėjo valdymo teisės klaučių pašalinimą, tam, kad jis galėtų valdyti daiktą nuosavybės teise.
23. Taigi, vien tai, kad tretieji asmenys taikos sutarties nustatyta tvarka įrengė automobilių stovėjimo aikštelę, nėra pagrindas spręsti, jog taikos sutarties dalis dėl šios aikštelės perdavimo buvo tinkamai įgyvendinta. Priešingai, apeliacinės instancijos teismo nustatytų aplinkybių visuma patvirtina, kad ieškovės teisė pagal taikos sutartyje nustatytą tvarką perimti ir nuosavybės teise valdyti automobilių stovėjimo aikštelę buvo apribota, tretiesiems asmenims sutartu terminu nepasirašius perdavimo–priėmimo akto. Be kita ko, tretieji asmenys, kasaciniame skunde teigdami, kad perdavimo–priėmimo akto pasirašymas užsitęsė dėl šalių ginčo dėl žemės sklypo ploto, iš esmės pripažįsta, kad taikos sutarties sąlyga dėl automobilių stovėjimo aikštelės perdavimo–priėmimo akto pasirašymo ir automobilių stovėjimo aikštelės perdavimo nebuvo laiku įvykdyta.
24. Teisėjų kolegijos vertinimu, apeliacinės instancijos teismas, įvertinęs šalių procesiniuose dokumentuose pateiktus argumentus, bylos įrodymų visumą, tinkamai nustatė bylos faktines aplinkybes ir jų pagrindu padarė pagrįstą ir teisingą išvadą, jog teismo patvirtintos taikos sutarties sąlyga dėl automobilių stovėjimo aikštelės perdavimo–priėmimo akto pasirašymo ir automobilių

stovėjimo aikštelės perdavimo nebuvo laiku įvykdyta. Nors automobilių stovėjimo aikštelė buvo įrengta laiku, tačiau, taikos sutartyje nustatytu terminu nepasirašius jos perdavimo–priėmimo akto, ieškovė negalėjo įgyti naujai sukurto daikto ir atitinkamai įgyvendinti nuosavybės teisės į jį ([CK 4.47 straipsnio 4 punktas](#), [4.49 straipsnio 1 dalis](#)), dėl to ieškovė taikos sutarties 19 punkto pagrindu įgijo teisę į šalių sutartus delspinigius. Tokia išvada, teisėjų kolegijos vertinimu, yra tinkamai motyvuota, atitinka faktinius bylos duomenis ir yra padaryta nepažeidžiant įrodinėjimo bei įrodymų vertinimo taisyklių ([CPK 176, 177, 178, 185 straipsniai](#)). Atitinkamai teismas, pagrįstai vadovaudamasis [CPK 646 straipsnio 3 dalimi](#), nustatė, kad yra pagrindas išduoti vykdomąjį raštą pagal taikos sutarties sąlygas.

Dėl netesybų (delspinigių) mažinimo

25. Kaip jau nurodyta, taikos sutarties šalims, kaip ir kitų sutarčių šalims, įstatymai nedraudžia susitarti dėl papildomų įsipareigojimų. Taigi, šalys turi teisę taikos sutartyje nustatyti tinkamo sutartinių įsipareigojimų įvykdymo užtikrinimo būdą, pvz., susitarti dėl netesybų (kaip šiuo atveju – delspinigių) mokėjimo.
26. Pagal [CK 6.70 straipsnio 1](#) dalį netesybos yra viena iš prievolių užtikrinimo priemonių. Netesybos yra apibrėžiamos kaip įstatymų, sutarties ar teismo nustatyta pinigų suma, išreikšta baudos ar delspinigių forma, kurią skolininkas privalo sumokėti kreditoriui, jeigu prievolė neįvykdyta ar netinkamai įvykdyta ([CK 6.71 straipsnio 1 dalis](#)).
27. Lietuvos Aukščiausiasis Teismas, aiškindamas netesybų taikymą reglamentuojančias materialiosios teisės normas, pažymi, kad netesybos atlieka esamų ir būsimų prievolių įvykdymo užtikrinimo funkciją, skatindamos šalis įvykdyti savo sutartinius įsipareigojimus. Kasacinio teismo praktikoje taip pat pripažįstama, kad šalių teisė iš anksto susitarti dėl netesybų (delspinigių, baudos) yra skirta ir tam, kad kreditoriui nereikėtų įrodinėti savo patirtų nuostolių dydžio, nes sutartimi sulgytos netesybos laikomos iš anksto nustatytais būsimais kreditoriaus nuostoliais, kurie gali būti pripažinti minimaliais nuostoliais (žr., pvz., Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2019 m. gruodžio 2 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-366-823/2019](#) 46 punktą).
28. Šalių teisė susitarti dėl netesybų ir dėl jų dydžio yra sutarties laisvės principo išraiška ([CK 6.156 straipsnis](#)). Taigi, šis principas apima teisę šalims taikos sutartyje ne tik susitarti dėl esminių sutarties prievolių, bet ir savo nuožiūra nustatyti tokių įsipareigojimų tinkamo vykdymo sąlygas, jei jos neprieštarauja imperatyvioms įstatymo normoms, viešajai tvarkai ar gerai moralei ([CPK 42 straipsnio 2 dalis](#), [CK 6.984 straipsnis](#)).
29. Jeigu netesybos aiškiai per didelės arba prievolė iš dalies įvykdyta, teismas gali netesybas sumažinti, tačiau tik tiek, kad jos netaptų mažesnės už nuostolius, patirtus dėl prievolės neįvykdymo ar netinkamo įvykdymo ([CK 6.73 straipsnio 2 dalis](#), [6.258 straipsnio 3 dalis](#)). Kasacinio teismo praktikoje pripažįstama, kad teismo teisė mažinti netesybas nėra absoliuti, nes ją riboja susitarime dėl netesybų išreikšta šalių valia ([CK 6.156, 6.189 straipsniai](#)) ir draudimas sumažinti netesybas žemiau tikrosios nuostolių sumos ([CK 6.73 straipsnio 2 dalis](#)) (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2013 m. lapkričio 11 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-562/2013](#); 2017 m. vasario 8 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. e3K-3-17-378/2017](#), 19 punktas).
30. Nors [CK 6.73 straipsnio 2](#) dalyje įtvirtintas prievolės įvykdymas iš dalies kaip pagrindas, leidžiantis teismui netesybas sumažinti, tačiau įstatyme nenustatyta konkrečių prievolės įvykdymo dalių ir jų santykio su netesybomis, todėl kriterijai, pagal kuriuos sprendžiama, ar yra galimybė mažinti netesybas šiuo pagrindu, nustatomi kiekvienoje konkrečioje byloje. Kadangi netesybų dydis gali priklausyti nuo to, kokia dalimi šalis yra neįvykdžiusi sutartinių įsipareigojimų, tai reiškia, kad tais atvejais, kai skolininkas iš dalies įvykdo prievolę, kreditoriaus patiriamai praradimai gali sumažėti ir šių praradimų mastas priklauso nuo įvykdytos prievolės dalies dydžio (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2015 m. gegužės 22 d. nutartis civilinėje byloje [Nr. 3K-3-272-378/2015](#)).
31. Nagrinėjamu atveju iš Vilniaus miesto apylinkės teismo 2018 m. balandžio 10 d. nutartimi patvirtintos taikos sutarties matyti, kad šalys iš esmės sutartimi siekė, jog nustatytais terminais už ieškovės sumokėtą kainą tretieji asmenys perduotų ieškovei nuosavybės teisę į žemės sklypo dalį automobilių stovėjimo aikštei įrengti. Taip pat šalys susitarė, kad tretieji asmenys įrengs automobilių stovėjimo aikštelę, tačiau kartu nustatė ir sąlygą, kad tuo atveju, jei tretieji asmenys nustatytu terminu aikštelės neįrengs, ieškovė gali pati atlikti įrengimo darbus trečiųjų asmenų lėšomis (žr. nutarties 18 punktą). Taigi, taikos sutartimi šalys įsipareigojo, kad ieškovei tretieji asmenys perduos nuosavybės teisę ne tik į žemės sklypą, bet ir į įrengtą automobilių stovėjimo aikštelę, pasirašydami perdavimo–priėmimo aktą. Kad užtikrintų šių įsipareigojimų tinkamą įvykdymą, šalys taikos sutarties 19 punkte susitarė dėl delspinigių mokėjimo.
32. Tretieji asmenys, nesutikdami su skundžiama apeliacinės instancijos teismo nutartimi, kasaciniu skundu taip pat ginčija delspinigių sumos pagal ieškovei nuspręstą išduoti vykdomąjį raštą dydį. Nurodo, kad ši suma (4950 Eur) iš esmės atitinka ieškovei perleisto žemės sklypo dalies ir automobilių stovėjimo aikštelės įrengimo kainą (5500 Eur). Teisėjų kolegija, atsižvelgdama į pirmiau aptartą teisinį reguliavimą ir kasacinio teismo praktiką dėl taikos sutarties šalių teisės susitarti dėl papildomų sąlygų, kartu ir dėl prievolių užtikrinimo būdo, pažymi, kad, viena vertus, būtent ieškovė ir tretieji asmenys, sudarydami taikos sutartį, susitarė dėl delspinigių, jų dydžio ir konkrečių sąlygų, kurioms esant atsiranda pareiga mokėti juos, ir teismas patvirtino šią taikos sutartį (žr. nutarties 28, 31 punktus).
33. Kita vertus, įvertinus bylos šalių procesiniuose dokumentuose nurodytus argumentus, teisėjų kolegija pažymi, kad byloje nėra ginčo, jog tretieji asmenys I. D. ir M. D. įrengė automobilių stovėjimo aikštelę laiku, t. y. iki 2018 m. liepos 31 d., kaip nustatyta taikos sutarties 11 punkte. Aktualu tai, kad 2019 m. vasario 15 d. perdavimo–priėmimo akte nurodyta, jog automobilių stovėjimo aikštelė buvo įrengta, padengta trinkelėmis ir paruošta ieškovei perduoti 2018 m. liepos 16 d. Be to, ieškovė atsiliepime į kasacinį skundą taip pat nurodė, jog jau 2018 m. liepos 16 d. inicijavo perdavimo–priėmimo akto pasirašymą. Dėl to nurodytos aplinkybės suteikia pagrindą daryti išvadą, jog taikos sutartimi priimtas prievolės tretieji asmenys įvykdė iš dalies, nes nors taikos sutartyje nustatytas terminas perdavimo–priėmimo akto pasirašyti buvo praleistas, sutartinę prievolę nustatytu laiku įrengti automobilių stovėjimo aikštelę tretieji asmenys įvykdė tinkamai (laiku) ir bylos šalys to neginčija.
34. Atsižvelgdama į pirmiau nurodytas netesybų mažinimo pagrindus reglamentuojančias teisės normas ir jų taikymą aiškinančią kasacinio teismo praktiką, teisėjų kolegija nusprendžia, kad teismo patvirtintos taikos sutarties prievolių dalinis įvykdymas sudaro pagrindą spręsti dėl šalių sutartų netesybų (delspinigių) mažinimo. Šiuo atveju, sprendžiant dėl apskaičiuotų delspinigių dydžio (atitinkamai dėl galimybės juos mažinti dalinio prievolės įvykdymo pagrindu), teisiškai reikšmingomis laikytinos šios aplinkybės: tretieji asmenys iki taikos sutarties nustatyto termino atliko automobilių stovėjimo aikštelės įrengimo darbus; iki perdavimo–priėmimo akto pasirašymo tarp šalių kilo ginčas dėl žemės sklypo dalies ploto, kuris galėjo lentis perdavimo–priėmimo akto pasirašymo termino praleidimą; byloje nenustatyta, kad ieškovė patyrė papildomų nuostolių bei jog negalėjo naudotis įrengta automobilių aikšte, vien dėl to, kad prievolė pasirašyti perdavimo–priėmimo aktą nebuvo įvykdyta tinkamai (žr. nutarties 21 punktą).
35. Įvertinus šios konkrečios bylos faktines aplinkybes, įvykdytas ir neįvykdytas teismo patvirtintos taikos sutarties prievolių dalis ir remdamasi [CK 1.5, 6.73 ir 6.258 straipsniais](#), teisėjų kolegija nusprendė, kad yra pakankamas pagrindas 50 proc. sumažinti delspinigių sumos dydį, apskaičiuotiną pagal apeliacinės instancijos teismo nutartimi nuspręstą išduoti vykdomąjį raštą dėl taikos sutarties dalies neįvykdymo. Kadangi skundžiama apeliacinės instancijos teismo nutartimi nutarta išduoti vykdomąjį raštą dėl 4950 Eur delspinigių išieškojimo iš trečiųjų asmenų pagal teismo patvirtintos taikos sutarties 19 punktą (0,5 proc. x 5500 Eur x 180 dienų), nurodytą sumą sumažinant 50 proc., išduotinas

vykdomasis raštas dėl 2475 Eur delspinigių pagal teismo patvirtintos taikos sutarties 19 punktą.

Dėl bylos procesinės baigties

36. Teisėjų kolegija, apibendrinama nurodytus argumentus, konstatuoja, kad nagrinėjamoje byloje apeliacinės instancijos s teismas iš esmės priėmė teisingą ir pagrįstą sprendimą panaikinti pirmosios instancijos teismo nutartį ir išduoti vykdomąjį raštą dėl teismo patvirtintos taikos sutarties dalies neįvykdymo, tačiau, sprenddamas dėl delspinigių dydžio, teismas pagal byloje nustatytas faktines aplinkybes nesivadovavo bylai aktualiomis [CK 6.73 straipsnio](#) 2 dalies, 6.258 straipsnio 3 dalies nuostatomis dėl netesybų mažinimo. Tai sudaro pagrindą kasacinį skundą tenkinti iš dalies ir pakeisti skundžiamą apeliacinės instancijos teismo procesinį sprendimą, nustatant, kad ieškovei išduotinas vykdomasis raštas dėl 2475 Eur delspinigių pagal Vilniaus miesto apylinkės teismo 2018 m. balandžio 10 d. nutartimi patvirtintos taikos sutarties 19 punktą ([CPK 359 straipsnio](#) 1 dalies 2 punktas, 359 straipsnio 4 dalis).

Dėl bylinėjimosi išlaidų

37. Šaliai, kurios naudai priimtas sprendimas, iš antrosios šalies priteisiamos bylinėjimosi išlaidos; jeigu ieškinys patenkintas iš dalies, šiame straipsnyje nurodytos išlaidos priteisiamos ieškovui proporcingai teismo patenktų reikalavimų daliai, o atsakovui – proporcingai teismo atmestų ieškinio reikalavimų daliai; jeigu kasacinis teismas, neperduodamas bylos iš naujo nagrinėti, pakeičia teismo sprendimą arba priima naują sprendimą, jis atitinkamai pakeičia bylinėjimosi išlaidų paskirstymą ([CPK 93 straipsnio](#) 1, 2, 5 daly, 98 straipsnio 1 dalis).
38. Kasacinį skundą tenkinus iš dalies, pakeičiant apeliacinės instancijos teismo nutartį dėl vykdomojo rašto dėl delspinigių pagal teismo patvirtintą taikos sutartį išdavimo, sumažinant delspinigių sumą, darytina išvada, jog buvo patenkinta 45,45 proc. ieškovės pirmosios instancijos teisme reikštų reikalavimų (2475 Eur x 100 proc. / 5445 Eur (0,5 proc. x 5500 Eur x 198 dienos)). Atitinkamai bylinėjimosi išlaidų, patirtų pirmosios, apeliacinės instancijos ir kasaciniame teismuose, atlyginimo klausimas sprendtinas atsižvelgiant į patenktų ir atmestų reikalavimų dydį ([CPK 93 straipsnio](#) 2 dalis).
39. Bylos duomenys patvirtina, kad ieškovė bylinėjimosi išlaidų advokato pagalbai nepatyrė, todėl bylinėjimosi išlaidų atlyginimo ieškovei klausimas nesprendtinas ([CPK 98 straipsnis](#)).
40. Byloje esantys mokėjimo dokumentai patvirtina, kad tretieji asmenys I. D. ir M. D. pirmosios instancijos teisme turėjo 300 Eur išlaidų advokato pagalbai (200 Eur už atskiros skundo rengimą ir 100 Eur už atsiliepimą į prašymą dėl vykdomojo rašto išdavimo rengimą). Atsižvelgiant į tai, kad prašomos priteisti išlaidos, patirtos pirmosios instancijos teisme, neviršija Rekomendacijose dėl civilinės bylos priteisiamo užmokesčio už advokato teikiamą teisinę pagalbą (paslaugas) maksimalaus dydžio, patvirtintų teisingumo ministro kartu su advokatų tarybos pirmininku 2004 m. balandžio 2 d. įsakymu Nr. 1R-85, (2015 m. kovo 19 d. įsakymo redakcija), (toliau – Rekomendacijos) nurodytų dydžių, įvertinus ieškovės prašymo patenktų ir atmestų reikalavimų dydį, tretiesiems asmenims iš ieškovės priteistina po 81,83 Eur (163,65 Eur (300 Eur x 54,55 proc. / 100 proc.) / 2) išlaidų advokato pagalbai pirmosios instancijos teisme atlyginimo ([CPK 98 straipsnio](#) 1 dalis).
41. Byloje esantys mokėjimo dokumentai patvirtina, kad tretieji asmenys I. D. ir M. D. apeliacinės instancijos teisme turėjo 250 Eur išlaidų advokato pagalbai (už atsiliepimą į atskirąjį skundą rengimą). Atsižvelgiant į tai, kad prašomos priteisti išlaidos, patirtos apeliacinės instancijos teisme, neviršija Rekomendacijose nurodyto dydžio, įvertinus ieškovės prašymo patenktų ir atmestų reikalavimų dydį, tretiesiems asmenims iš ieškovės priteistina po 68,19 Eur (136,38 Eur (250 Eur x 54,55 proc. / 100 proc.) / 2) išlaidų advokato pagalbai apeliacinės instancijos teisme atlyginimo ([CPK 98 straipsnio](#) 1 dalis).
42. Apibendrinus priteisinas išlaidas pirmosios ir apeliacinės instancijos teismuose, tretiesiems asmenims I. D. ir M. D. iš ieškovės priteistina po 150,02 Eur (81,83 Eur + 68,19 Eur) atlyginimo.
43. Byloje esantys mokėjimo dokumentai patvirtina, kad tretieji asmenys I. D. ir M. D. kasaciniame teisme turėjo 600 Eur išlaidų už kasacinio skundo rengimą advokato pagalbai; atsakovas J. B. turėjo 242 Eur išlaidų už prisidėjimą prie kasacinio skundo rengimą advokato pagalbai. Prašomų priteisti bylinėjimosi išlaidų atlyginimo dydis neviršija Rekomendacijose nurodytų dydžių, todėl, atsižvelgiant į tai, jog kasacinis skundas tenkintas iš dalies (laikytina, kad tenkinta 50 proc. reikalavimų), iš ieškovės tretiesiems asmenims I. D. ir M. D. priteistina po 150 Eur (300 Eur (600 Eur x 50 proc. / 100 proc.) / 2), o atsakovui J. B. – 121 Eur (242 Eur x 50 proc. / 100 proc.) išlaidų advokato pagalbai kasaciniame teisme atlyginimo ([CPK 98 straipsnio](#) 1 dalis).
44. Kasacinis teismas patyrė 7,86 Eur išlaidų, susijusių su procesinių dokumentų įteikimu (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2020 m. gruodžio 14 d. pažyma). Atsižvelgiant į bylos procesinį rezultatą šių bylinėjimosi išlaidų atlyginimas valstybei priteistinas iš ieškovės ir atsakovo J. B. po 2,62 Eur, o iš trečiųjų asmenų I. D. ir M. D. – po 1,31 Eur ([CPK 79 straipsnis](#), 88 straipsnio 1 dalies 3 punktas, 92, 93, 96 straipsniai).

Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Civilinių bylų skyriaus teisėjų kolegija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos civilinio proceso kodekso 359 straipsnio 1 dalies 2 punktu, 362 straipsnio 1 dalimi,

n u t a r i a :

Vilniaus apygardos teismo 2020 m. balandžio 2 d. nutartį pakeisti ir nutarties rezoliucinę dalį išdėstyti taip:

„Vilniaus miesto apylinkės teismo 2020 m. vasario 7 d. nutartį panaikinti ir klausimą išspręsti iš esmės – ieškovės prašymą tenkinti iš dalies.

Išduoti E. I. (a. k. (duomenys neskelbtini) vykdomąjį raštą dėl 2475 Eur delspinigių išieškojimo iš I. D. (a. k. (duomenys neskelbtini) ir M. D. (a. k. (duomenys neskelbtini) pagal Vilniaus miesto apylinkės teismo 2018 m. balandžio 10 d. nutartimi patvirtintos taikos sutarties 19 punktą.

Priteisti tretiesiems asmenims I. D. (a. k. (duomenys neskelbtini) ir M. D. (a. k. (duomenys neskelbtini) iš ieškovės E. I. (a. k. (duomenys neskelbtini) po 150,02 Eur (vieną šimtą penkiasdešimt Eur 2 ct) Eur bylinėjimosi išlaidų atlyginimo.“

Priteisti iš ieškovės E. I. (a. k. (duomenys neskelbtini) tretiesiems asmenims I. D. (a. k. (duomenys neskelbtini) ir M. D. (a. k. (duomenys neskelbtini) po 150 (vieną šimtą penkiasdešimt) Eur, atsakovui J. B. (a. k. (duomenys neskelbtini) 121 (vieną šimtą dvidešimt vieną) Eur bylinėjimosi išlaidų, turėtų kasaciniame teisme, atlyginimo.

Priteisti valstybei iš ieškovės E. I. (a. k. (duomenys neskelbtini) atsakovo J. B. (a. k. (duomenys neskelbtini) po 2,62 Eur (du Eur 62 ct), o iš trečiųjų asmenų I. D. (a. k. (duomenys neskelbtini) ir M. D. (a. k. (duomenys neskelbtini) po 1,31 Eur (vieną Eur 31 ct) išlaidų, susijusių su

procesinių dokumentų įteikimu kasaciniame teisme, atlyginimo. Šios sumos mokėtinos į Valstybinės mokesčių inspekcijos (j. a. k. 188659752) biudžeto pajamų surenkamąją sąskaitą, įmokos kodas – 5660.

Ši Lietuvos Aukščiausiojo Teismo nutartis yra galutinė, neskundžiama ir įsiteisėja nuo priėmimo dienos.

Teisėjai   Danguolė Bublienė

Virgilijus Grabinskas

Algirdas Taminskas